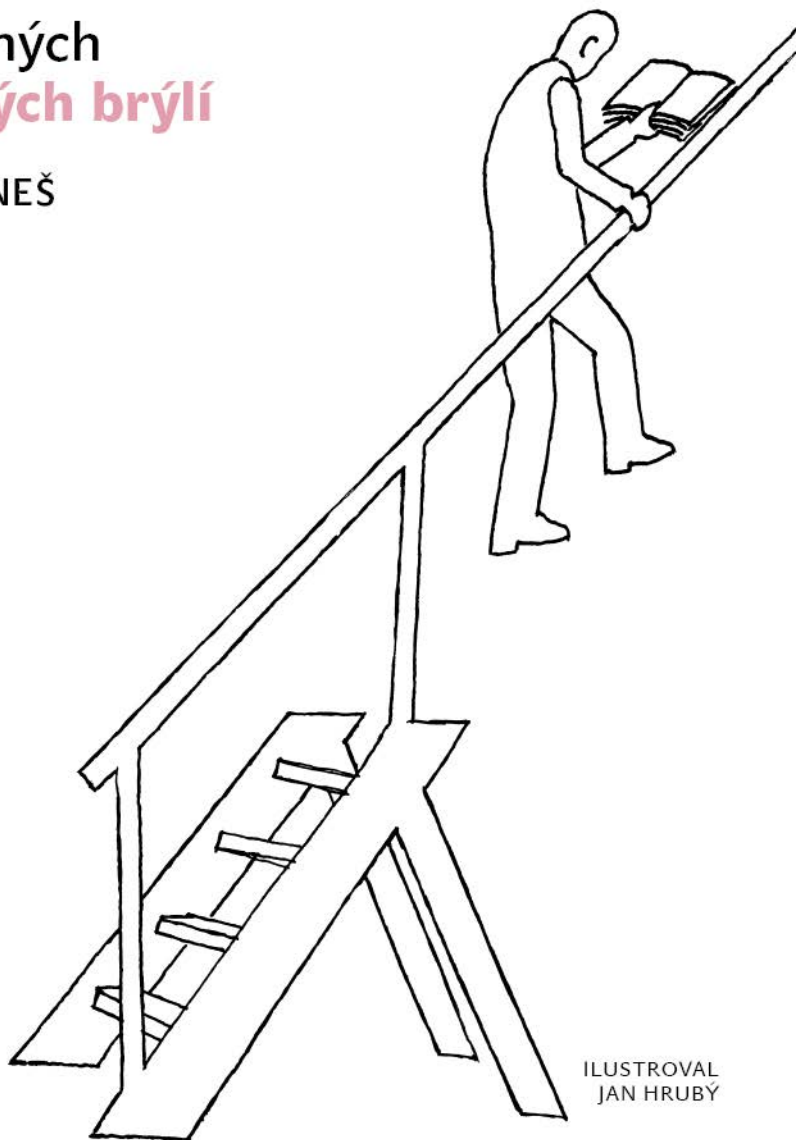

PÁR KROKŮ DO KŘEŠŤANSTVÍ

bez černých
i růžových brýlí

PAVEL KUNEŠ

TRIÁDA

ILUSTROVAL
JAN HRUBÝ

PÁR KROKŮ DO KŘESŤANSTVÍ

PÁR KROKŮ DO KŘEŠŤANSTVÍ

bez černých
i růžových brýlí

PAVEL KUNEŠ

ILUSTROVAL
JAN HRUBÝ

TRIÁDA

© Pavel Kuneš, 2014

Illustrations © Jan Hrubý, 2014

© Nakladatelství Triáda, 2014

ISBN 978-80-7474-133-3 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7474-118-0 (pdf)

ISBN 978-80-7474-119-7 (epub)

ISBN 978-80-7474-120-3 (mobi)

Úvod

Pár kroků do křesťanství je základní kurz určený původně pro druhý stupeň základní školy nebo pro mladší gymnazisty. Obsahuje několik kroků, kterými člověk může vstoupit do oblasti náboženství a později křesťanství. Časem se ukázalo, že tento postup, kterým jsou následující odstavce vedeny, může být užitečný i jiným lidem než školákům. Nedělám si nárok na neomylnost svých soudů, a jednoduchost mého uvažování může někoho i zarážet. Mně tento způsob umožnil dožít se pokojně vysokého věku. Nabízím vám tyto své obyčejnosti.

POKUS, KTERÝ SE MNĚ NEPODAŘIL - ZKUSTE TO VY! Je mnoho věcí mezi nebem a zemí. Stále je plno toho, co bychom rádi věděli. Nevíme ani, o čem se mezi sebou baví vlaštovky. Také těžko překonáme včely v jejich stavebních schopnostech. Aspoň mně se to nepodařilo. Kdybyste to chtěli zkusit, můžete vzít desky s chlopněmi nebo jiný papír o váze čtyřicet gramů a udělat z něho úložiště, schránku, která by unesla dva a půl kilogramu polotekuté hmoty. Nejde to snadno a jednoduše. Nejdříve musíte vyloučit zhotovení jednoduché krabice, protože dno bez vyztužení by takovou váhu neuneslo. Jediná možnost by byla... Nevím. Zkoušel jsem jednou všelijak varhánkovitě papír skládat, ale bez úspěchu. A to jsem chodil do škol celkem osmnáct let!

Před stejný úkol byly kdysi postaveny včely a dovedly si poradit. Vosk, z něhož je plástek, váží čtyřicet gramů a unese až dva a půl kilogramu medu.

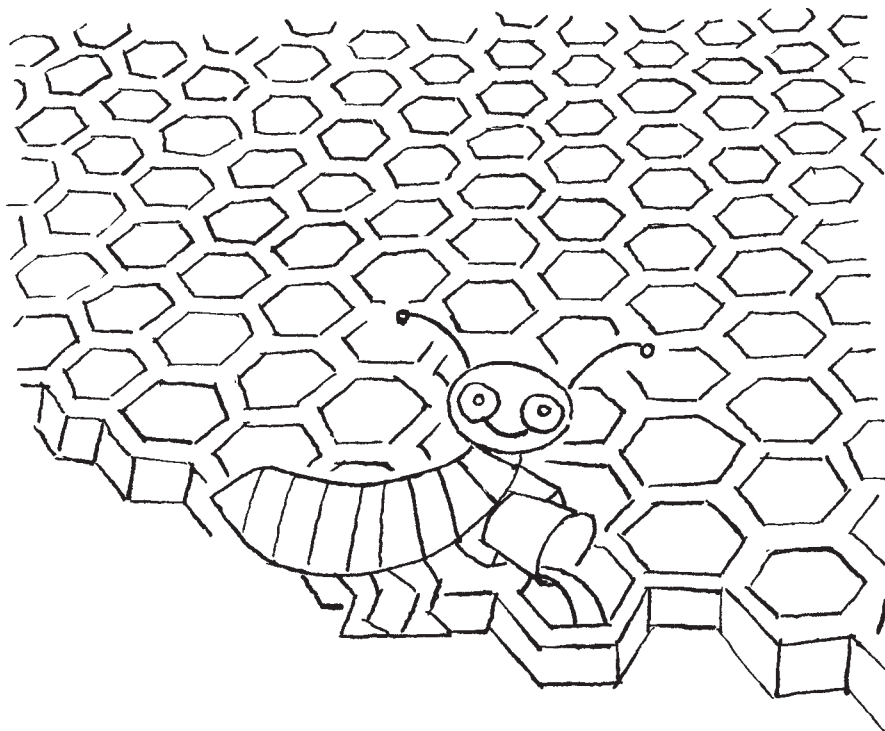
VČELA MEDONOSNÁ Včel žije na Zemi asi dvacet tisíc druhů a včelu medonosnou člověk chová už po několik tisíciletí. V jednom úlu žije jedna matka a kolem šedesáti tisíc obyčejných včel, dělnic. Také asi šest set trubců.

V dnešních úlech jsou naskládány rámečky, ponejvíce rozměru 39 × 24 cm, do nichž včely staví své dílo, plástve. Ty se skládají z malých šestihranných buněk. Do nich matka klade vajíčka – od jara do podzimu jich naklade denně asi patnáct set, ročně je to kolem dvou set tisíc vajíček. Po jednadvaceti dnech se rodí dělnice. Žijí v létě šest až osm týdnů. Ty, které se vylíhnou na podzim, přečkají zimu až do jara. Deset dnů po vylíhnutí se jim začnou tvořit na bříšku voskové destičky, které používají ke stavbě buněk. A hned se dají do práce. Stavějí do rámečku plástve ze všech stran. Stěny šestihránků jsou silné 0,073 milimetru. Pokud nejsou silnější než 0,075 nebo slabší než 0,071 milimetru, jsou včely spokojené. Jinak uberou nebo přidají.

Když některá včela objeví potravu, dovede svými pohyby v úlu, jakými tanečky, přesně sdělit svým spoluobyvatelkám místo a vydatnost potravy. Pro život v úlu je zapotřebí, aby tam byla stálá teplota, 35 °C. Pokud je nižší, včely prostor oteplují zrychlením svých pohybů. Pokud je teplota vyšší, přinášejí do úlu vodu.

V sedmdesátých letech minulého století, kdy se nám o počítačích ještě ani nesnilo, jsem požádal svého přítele, matematika, aby vypočetl, zda by včely své skladovací a bytovací prostory neměly stavět trochu jinak. Aby nespotřebovávaly více vosku na jejich stavbu, než je nejnnutněji třeba. Možná by měly mít tvar čtverce nebo trojúhelníku? Přítel mi přinesl šest papírů výpočtů, z nichž se ukázalo, že ani pětiúhelník, ani válec by nebyl výhodný. Šestiúhelník, který staví včely, je ten nejlepší možný. Včetně přesného úhlu, ve kterém je nakloněno dno každé buňky.

Samozřejmě že vím o vývojové době osmdesáti milionů let, během nichž se tato dokonalost mohla utvářet, ale není to i tak obdivuhodné?

Nezávisle na své četbě nebo informacích ze světa mám stále mnoho důvodů k obdivu. Zdrojem úžasu je pro mě okolní příroda i vesmír. Ani Josef Mánes nedocílil ve svých kresbách takové jemnosti a lehkosti květů, jako mají na louce, a kdyby měl sochař vymodelovat křehkost okvětního lístku růže nebo náprstníku, musel by přestat s jeho jemností soutěžit a mohl by ji pouze naznačit. A když si na vás sedne na chvíli obyčejný bělásek, obdivem nad lehkostí a uspořádáním jeho křídel ztratíte

řeč. Tisíce věcí si člověk nedovede ani představit, a přece odedávna jsou a setkáváme se s nimi na každém kroku.

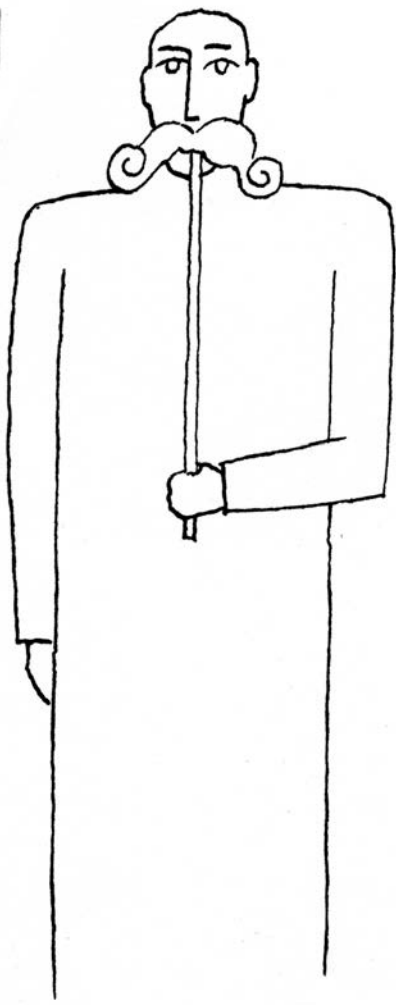
Dovedete pochopit, že obyčejný pes má osmačtyřicetkrát lepší čich než vy? A sluch má také lepší, i když tentokrát jen šestnáctkrát. Lososi kvůli tření plují z moře neomylně někdy přes tisíc kilometrů proti proudu řek, často tam, kde se sami narodili. Důvodů k úžasu máme mnoho.

ANGLICKÝ POKUS V roce 1977 navrhla britská rozhlasová a televizní společnost BBC uspořádat pokus, který by ukázal, jak by dnešní člověk snášel život našich předků. Oslovila své posluchače, kdo by byl ochoten žít v podmínkách keltské společnosti z doby železné. Přihlásilo se jich skoro tisíc. Z nich bylo vybráno patnáct dospělých ve věku od osmnácti do třiceti let.

Jeden rok byli školeni odborníky na přežití v osamělosti, zálesáky i archeology. Naučili se tkát, zhotovovat keramiku, provádět zemědělské práce, vyrábět železo, šít boty i lovit.

Byli mezi nimi učitelé, zdravotní sestra, lékař, matematik, agronom, sociální pracovnice, dva studenti. Byly tam i tři malé děti s rodiči. Ty jediné si mohly vzít s sebou něco ze současnosti – učebnice. Také lékař měl s sebou současná léčiva, a protože v sedmdesátých letech ještě nikdo nevěděl nic o mobilech, měli vysílačku, aby mohli v nenadálé tísní přivolat pomoc. Dostali kožešiny na přikrytí a hrubou látku podle keltského vzoru. Měli také psa, fretku, pětadvacet ovcí, tři krávy, devět koz, čtyři prasata, čtyřicet slepic (byly vybrány špatně, snášely vejce jen na jaře) a několik úlů.

Datum odjezdu i místo byly utajeny. Na nepřístupném místě v lesích byla pro ně připravena planina 150 × 170 metrů, obklopená keltským hlubokým příkopem. Měli tam vykopanou studnu a kruhovou kuželovitou stavbu s ohništěm. Podařilo se jim ulovit i srnce, jedli i potkany a divoké králíky jako Keltové. Z úlovků všechno zužitkovali. Maso udili

nad ohništěm. Jedli především chléb z drceného obilí a hrách. Vybírali ptačí hnízda, ostrým pazourkem odřezávali ovčí vlnu, obilí kosili železnými srpy. Vypěstovali pšenici, oves, žito. Vyráběli sýr, šťávy, medovinu, keltské pivo. Sladili medem. Vodu ohřívali vhozením žhavého železa. Vyráběli železo z rudy, kterou dostali. Nepodařilo se jim vyrobit mýdlo. Také pletli košíky, náhrdelníky z prasečích zubů, keramiku. Své výrobky vyměňovali s redaktory z BBC za sůl, vejce, máslo a luštěniny. Z jejich týdeních návštěv a filmových záznamů vznikl film *Život v době Keltů*.

Roční pobyt této skupiny měl ještě jeden výsledek. Ukázalo se, že život každého měl cenu pro všechny. Každý musel samostatně uvažovat, rozhodovat se i konat. Každý se rozhodoval současně za všechny a pro všechny. Kdo nespolupracoval, nemohl přežít. Členové skupiny, která chtěla přežít, museli být laskaví, smířliví, nesobečtí, rozvážní, nikoli náfukové nebo hašteřivci. Selhání, hřích jednoho ohrožoval život celé skupiny.

Pokusu se účastnili lidé z 20. století, ale jejich zkušenosti zřejmě byly velmi podobné zkušenostem Keltů. Znamená to, že jsou jistá pravidla, spojená s člověkem, která se za staletí nezměnila. Člověk nemůže bez uvažování dělat, co ho napadne. Musí si – chce-li přežít – vážít svého života. Vidět sebe sama jako součást života ostatních lidí. Dívat se na sebe jakoby z výšky. Říká se tomu také „vidět se ze zorného úhlu věčnosti“, sub specie aeternitatis.

O všímavosti a vděčnosti

MŮJ ŽIVOT Obdivem mě naplňuje především to, co je mi nejbližší, můj vlastní život. Jak jsem k němu přišel? Komu jsem za něj zaplatil? Kde jsem si vybíral rodiče a dobu svého narození? Místo, kde se narodím, a společenské postavení? Vybral jsem si talent k ošetřování nemocných, nebo hudební? Výtvarný, nebo matematický?

Jsi na tom stejně jako já, milý čtenáři. Přijal jsi svůj život, zabydlel ses v něm a líbí se ti na světě. Víš o sobě. Můžeš se zamýšlet nad svými pocity i jednáním, přemýšlet o svých rozhodnutích i činech. Můžeš rozvíjet talenty, které jsi dostal. Žiješ a víš, že mnoho věcí závisí na tvém rozhodnutí. Můžeš zvednout ruku, kdy chceš, začít se učit nebo hrát fotbal, pomoci sousedovi nebo neuvolnit místo v tramvaji někomu staršímu.

Někdy si ale všimneš, že to tak není vždycky. Někdy si uvědomíš, že nemůžeš dělat všechno, co bys rád. Sám se sebou nemůžeš vždycky dělat, co se ti zachce. Těšíš se na výlet, ale dostaneš horečku. Nejsi schopen odjet, jsi nemocný. Musíš čekat na uzdravení. Nemůžeš svému tělu poručit, aby se uzdravilo, kdy ty budeš chtít. Zuby tě mohou začít bolet v nejnepohodnější chvíli a jsi zcela odkázán na pomoc lékaře. Cítíš, že nad sebou nemáš plnou vládu. Nemáš totiž život ve svém vlastnictví.

MÍČ Plnou vládu máš pouze nad věcmi bez života. Jenom neživé věci se mohou stát tvým opravdovým majetkem. Jenom s nimi můžeš nakládat po libosti. Je-li tvým majetkem míč, můžeš s ním házet, driblovat, hlavičkovat, nechat jej v krabici, půjčit ho nebo prodat, žel, někdy s ním i rozbít okno. S míčem můžeš dělat, co chceš. Ale k živému se musíš chovat ohleduplně. Život je něco většího.

To, že žiješ, není tak samozřejmé jako jít do obchodu a něco si koupit. Ke svému životu potřebuješ ostatní lidi. Rodiče se tě museli v okamžiku narození ujmout a věnovat se ti. Bez jejich milující péče bys brzy po narození umřel. Když nějaká duševně nemocná matka nechá ležet nemluvně bez pomoci, dítě zemře. Rodiče tě živili, šatili, ošetřovali. Vymýšleli pro tebe zábavu i vyučování.

Postupně ses začal stavět na vlastní nohy, začal ses rozhodovat nejen instinktivně, ale i po zralé úvaze.

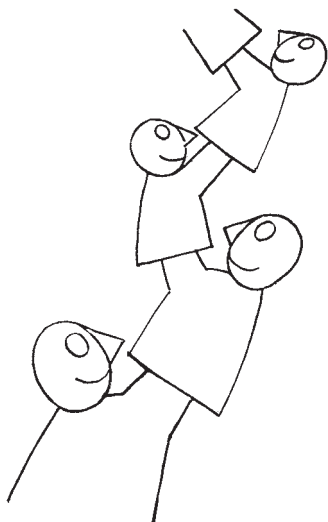
PENÍZE JSOU PÁNY SVĚTA To zpívá Vocílka ve Strakonickém dudákovu od Josefa Kajetána Tyla.

I po sto padesáti letech se zdá, jako by to byla pravda. Ale není, protože to nejdůležitější si koupit nelze. Za vydělané peníze si můžeš obstarat jídlo, oblečení, můžeš vlastnit dům, hračky, počítač, empétrojku, zkrátka hodně věcí. Přesto si za peníze nelze pořídit všechno. Nelze si koupit přátelství. Rád bys s někým kamarádil, ale on o tebe nemá zájem, a tak si nezískáš jeho náklonnost. Dívka, na kterou myslíš, kudy chodíš, má jiné představy o svém mládenci, a nezbude ti než její odmítnutí respektovat. Musíš se s tím smířit. Lásku jiného člověka si nelze koupit. Nelze si koupit zdraví. Svůj život sis nemohl objednat. Musíš být vděčný svým rodičům. Za tvůj život nikdo nezaplatil. Život jsi dostal zadarmo. Tvoji rodiče ho také dostali zadarmo. Jde to donekonečna?

OD KOHO JANA DOSTALA BONBON? Jirka měl pět bonbonů. Tři dal Járovi. Ten dal dva Marušce. Maruška se rozdělila s Janou. Jana byla vděčná Marušce za bonbon. Maruška byla vděčná za bonbon Járovi. Kdyby jí ho Jára nedal, neměla by nic. Nezkoumá už dále, jak k bonbonům přišel Jára. Není to pro ni důležité. Ale ani Jára si je nekoupil. Dostal je od Jirky. Ten je také dostal.

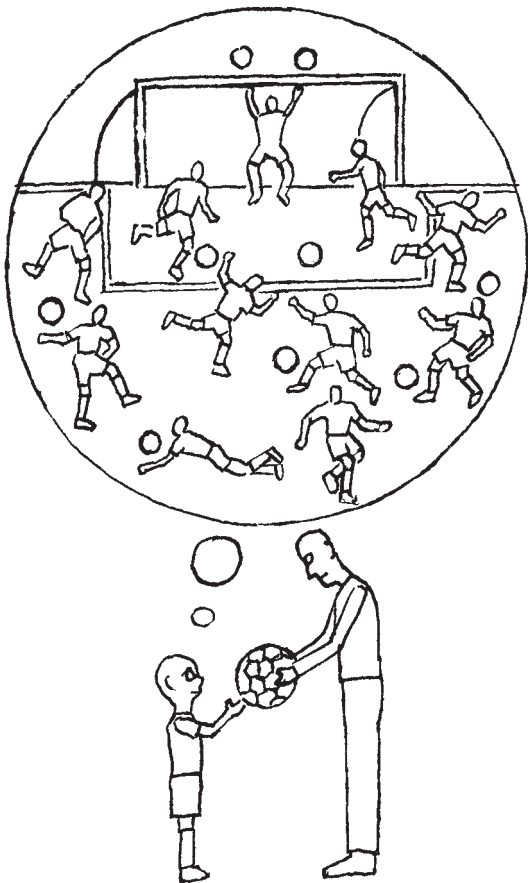
A co život? Dostal jsi jeden a jednu provždy. Kdo bezmyšlenkovitě skočil po hlavě do mělké vody, nedostane novou příležitost mít zdravou páteř. Podomácku vyrobená třaskavina sice v ruce pěkně bouchne, ale pouze jednou. K tomu, aby to bylo i podruhé, už chybí ruka, a ta náhradní, umělá protéza, nikdy nebude tak citlivá jako ta utržená. Je třeba být pozorný k životu. Za život musí být člověk vděčný.

KAM AŽ LZE DOJÍT PŘI HLEDÁNÍ POČÁTKU Lev Nikolajevič Tolstoj (1828–1910) napsal vyprávění o králi, který chtěl vědět, co bylo na úplném začátku. Pozvaný mudrc ho požádal, aby začal počítat. Král začal: „Jedna, dvě, tři, čtyři...“ Mudrc znovu žádal krále, aby začal od začátku. Král tedy začal opět: „Jedna, dvě...“ a rozmrzel se na mudrce, když ten ani teď nebyl spokojen a opakovaně jej žádal, aby začal od začátku. Nakonec mudrc řekl: „Vidíš králi, něco muselo být na začátku, a před tím, před začátkem, nebylo nic.“

Kladná čísla začínají jedničkou, i kdyby měla před sebou desetinnou čárku a třeba dvacet nul. Záporné číslice, které jsou před jedničkou, nejsou kladnou hodnotou.

Podobně je tomu s vlakem. I kdyby měl vlak padesát vagonů, chce-li se pohnout z místa a odjet, musí mít na začátku něco jiného než obyčejný vagon. Něco, co je schopno se pohybovat samo od sebe. Co má pohyb samo v sobě. Nejspíše lokomotivu nebo motorový vagon.

ZNOVU O MÍČI Ještě se vrátím k dárkům. Cosi k nim ještě patří: poděkování. Poděkoval jsi dárci. Míč se stal tvým vlastnictvím. Dárce ti ho věnoval dobrovolně, nemusel ti ho dávat. Cítíš to a jsi mu vděčný. Uvědomil sis, že dárce na tebe myslel, už když míč v obchodě vybíral. Dárek je ti milý kvůli dárcovu zájmu o tebe. Oceňujes jeho zájem, jeho snahu udělat ti radost.

KAM AŽ LZE DOJÍT S VDĚČNOSTÍ Vděčnost není jen tvůj nápad, lidé měli tuhle vlastnost odpradáвна. Pocit vděčnosti za život je vedl k hledání dárce. Už v pravěku si lidé uvědomovali, že život je na nich nezávislý, že je to dar. Jako dárce lze snadno vidět rodiče, ale i oni svůj život přijali. Když postoupili dále k prarodičům a praprarodičům, ani tam nenašli začátek. Usoudili, že původ všeho je někde docela jinde. Že pochází od něčeho nebo od někoho, kdo je větší než oni. Někdo úplně jiný. Kdo má větší možnosti, schopnosti a sílu než oni a v tomto světě je nějak neviditelně přítomen.

Tak je tomu dodnes.

„Ve vesmíru se projevuje Rozum, který nekonečně převyšuje nás lidi,“ napsal Albert Einstein, fyzik, kterého všichni znají kvůli teorii relativity. Sv. Anselma, teologa a filosofa, naproti tomu zná málokdo, ale i on, jenž o devět set let dříve, počítal s někým, kdo je na nejvyšším stupni v pořadí dokonalostí. Řekl něco podobného: „To nebo Toho, nad koho si víc nemůžeme myslet, označujeme slovem Bůh.“

Ve slovanských jazycích tohoto nejvyššího nazýváme *Bog*, Bůh. Jeho jméno si naši slovanští předkové přinesli ze své pravlasti, ze staroindického slova *bhaga*. Znamená to něco nebo někoho, kdo dává obživu, kdo dává život. Tak tomu rozumějí mnozí lidé i dnes. Je to někdo, kdo je Ten první, kdo je iniciátorem, kdo obrazně řečeno stojí za celým vesmírem i životem. Podobně jako za pražskou katedrálou stojí Karel IV. Nepostavil ji vlastníma rukama, ale dal podnět k jejímu postavení. Bez jeho nápadu, podnětu a iniciativy by katedrála postavena nebyla.

Slovo Bůh má různé podoby v dalších jazycích: *Deus* (v latině), *Theos* (řecky), *Dio* (italsky), *Gott* (německy), *God* (anglicky), *Elohím* (hebřejsky), *Alláh* (arabsky), *Kiči Manitou* (v některých severoamerických indiánských jazycích) a tak dále.

Nejstarší doklady lidské kultury – stavby, sochy, obrazy či poezie – svědčí o vděčnosti tomu, kdo lidi přesahuje. Zatímco lidé v našich klimatických podmínkách bydleli v dřevěných domech, jednodušších nebo složitějších, chrámy byly kamenné. Byly postaveny s větší pečlivostí a staly se shromaždištěm i útočištěm celé obce.

JE NAMÍSTĚ UCTIVOST? Dnes se mnozí ostýchají používat slova Bůh. Myslí-li na něho, používají slov, která jim připadají uctivější, jako například Absolutní budoucnost, Nejvyšší, Jediná spravedlnost, Nejvyšší dokonalost, Energie, Ten nahoře...

Tato ostýchavost není nic nového. Podobně Židé – kdysi i dnes – ani při četbě Bible z úcty nevyslovují Boží jméno. Pro obecné označení boha nebo božstev užívají slovo *El* nebo *Elohím*, ale mluví-li o Bohu, se kterým učinili zkušenost, píší jeho jméno čtyřmi souhláskami, JHVH, zvanými tetragram. Pokud lidská paměť sahá, nikdy toto jméno nevyslovovali. Rozhodně je to už tak dlouho, že nikdo s jistotou neví, jak se tato čtyři písmenka četla nebo měla číst. Místo toho hebrejský čtenář musí říkat: Všemohoucí nebo Nejvyšší nebo Pán nebo Nebesa nebo Jméno a podobně.

V každém případě je to ten, koho si nejvíce vážím. Protože obvykle používáme slovo Bůh bezmyšlenkovitě, já k němu vždycky přidávám slovo Pán, abych nějak vyjádřil svou úctu k tomuto Nejvyššímu.

Hebrejšтина zaznamenává písemně pouze souhlásky. Samohlásky je k nim nutno doplnit čtenářovou znalostí jazyka. Z obav, aby biblický text nemohl být někde přečten nesprávně, byl později opatřen znaménky pod písmeny, která samohlásky naznačovala. Nazývají se vokalizační neboli masoretická znaménka a jejich vložení do biblického textu bylo ukončeno kolem roku 1000 n. l. Pod JHVH byly úmyslně dány jiné samohlásky, aby se vyslovení jména Božího znemožnilo. Měly zmást čtenáře, pokud